

Mirsad Turanović

METONIMIJSKI POTENCIJAL PRIDJEVA KOJI OZNAČAVAJU EMOCIJE I PSIHOFIZIČKA STANJA U TURSKOM JEZIKU

Sažetak

U radu se analizira semantička struktura pridjeva iz turskog jezika koji izražavaju emocije i psihofizička stanja u kombinaciji s imenicama koje označavaju dijelove tijela. U prvom dijelu rada predstavljeni su neki rezultati tradicionalne semantike i postavke komponencijalne analize, s posebnim osvrtom na pristup pridjevskim leksemama koje su predmet ovoga rada. Drugi dio tretira metonimiju kroz postavke kognitivne lingvistike koje naglašavaju enciklopedijski karakter značenja i utemeljenost značenjskih struktura u kognitivnim iskustvima čovjeka. U kognitivnoj lingvistici metonimijski koncepti nisu samo stilske figure već i važni spoznajni mehanizmi koji odražavaju kognitivne procese. Metonimijski potencijal pridjeva koji su predmet ovog rada potvrđuje teoriju metonimije kao referentne tačke jer se u ovim primjerima profilira neki dominantni fiziološki simptom kao pokazatelj psihoškog stanja.

Ključne riječi: pridjevi, metonimija, profilisanje, referentna tačka

Ovaj rad je iniciran analizom metonimijskih transformacija pridjevskih leksema koje označavaju emocije i psihofizička stanja autorice Gortan-Premk u djelu *Polisemija i organizacija leksičkog sistema u srpskom jeziku* (1997). Gortan-Premk u ovom djelu analizira polisemantičke strukture leksema u srpskom jeziku i definira principe pomjeranja značenja koristeći se metodom komponencijalne analize.

Kad govori o transformacijama značenja zasnovanim na metonimiji, ova autorica ne nudi definiciju metonimije po kojoj bi se ova pojava zasnivala na prostornoj, vremenskoj ili uzročno-posljedičnoj bliskosti dva entiteta, kako je to činila tradicionalna semantika, niti na neki drugi način objašnjava metonimijske transformacije, već ističe činjenicu da se radi o regularnoj polisemiji, tj. o semantičkoj promjeni koja uvijek po istom obrascu zahvata sve lekseme jedne leksičko-semantičke grupe. Tako, naprimjer, leksičko-semantička grupa *naseljeno mjesto* ima sekundarnu metonimijsku realizaciju *stanovnici datog naseljenog mjesta* (npr. *cijeli grad ga je dočekao s ushićenjem*), leksičko-semantička grupa *kakva posuda, naprava i sl. u kojoj se nešto drži, nosi*

ima sekundarnu realizaciju *količina koja staje u tu posudu* (npr. *popio je čašu mlijeka, korpa jabuka, kašika brašna*) i sl. Jedna takva leksičko-semantička grupa u kojoj se, po ovoj autorici, javlja metonimijski odnos jesu pridjevi sa osnovnim značenjem *koji ima kakvu osobinu* i sekundarnim *koji odražava, pokazuje takvu osobinu*:

- *veseo* = *koji osjeća radost i koji to jasno ispoljava, radostan, raspoložen* → *koji odaje, pokazuje nečije zadovoljstvo, nečiju sreću, razdraganost (vesela djevojka → vesele oči, veseo razgovor),*

- *glup* = *koji je umno ograničen, nesposoban da dobro shvaća i rasuđuje* → *koji odaje umnu ograničenost (glup čovjek → glup pogled, glup postupak),*

- *ljubazan* = *predusretljiv, srdačan, prijatan u ophođenju* → *koji odaje, odražava usrdnost, predusretljivost (ljubazan čovjek → ljubazan pozdrav)* (Gortan-Premk 1997:74).

Ovo metodološko usmjerenje odražava strukturalističku koncepciju jezika kao sistema među čijim elementima vladaju jasni odnosi. Vrijednost svakog jezičkog elementa, samim time i značenje nekog jezičkog izraza, proizilazi iz relacija koje taj element uspostavlja s drugim elementima. Zbog toga je u ovakvom pristupu akcenat stavljen na lingvističku strukturu semantičkih relacija među leksemama. Relacije koje se mogu uspostaviti između jezičkih izraza su neosporno važne za opis značenja i one se moraju uzimati u obzir u semantičkim istraživanjima, ali, kao što primjećuje Taylor (2002:192), problem je ako se značenje poistovijeti s takvom mrežom odnosa. Takav opis ne govori ništa o načinu na koji govornici nekog jezika poimaju svijet. Taylor naglašava da je struktura semantičkih relacija među leksemama simptomatična za značenje ali da se ne smije poistovijetiti sa samim značenjem.

Tema ovog rada jesu upravo semantičke transformacije uočljive u kombinacijama pridjeva i imenica koje navodi Gortan-Premk. Rad će biti fokusiran na pridjeve koji označavaju emocije i psihofizička stanja upotrijebljene u kombinaciji sa imenicama koje označavaju dijelove tijela. Postavke kognitivne semantike predstavljaju dovoljno širok teorijsko-metodološki okvir za ovu analizu. Stoga će u nastavku biti predstavljene neke od temeljnih postavki kognitivne semantike.

Značenje u kognitivnoj semantici

Za razliku od teorijsko-metodološkog okvira razvijenog na principima komponentijalne analize koji insistira na minimalnim definicijama značenja i pri tome uzima u obzir samo relevantne elemente realizacije, kognitivna semantika traga za potpunim definicijama značenja. Iako je još de Saussure značenjski pol jezičkog znaka odredio kao predstavu o nekom segmentu spo-

Ijašnje stvarnosti, ova ideja nije bilo dovoljno rasvijetljena u strukturalističkoj semantici. Polazeći od ove ideje, kognitivna semantika značenje određuje kao pojam ili koncept smješten u umu onoga ko govori određenim jezikom (Taylor 2002:42-43).

Pošto značenje izjednačava s konceptualizacijom i smatra relevantnim sve što pridonosi usvajanju i primjeni znanja o nekom konceptu, kognitivna semantika potire dihotomiju između semantike i pragmatike i poseban značaj pridaje jeziku u stvarnoj upotrebi. Izbjegava se apstrakcija u leksičkom sistemu, a naglašava se enciklopedijski karakter značenja koji sa sobom nosi proces kategorizacije, tj. konceptualizacije. To znači da se ni jedan koncept ne može pojmiti i adekvatno objasniti bez šire konfiguracije znanja i pojmovne strukture vezane za koncept o kojem je riječ. Šira pojmovna struktura bez koje nije moguće razumjeti neki pojam ili koncept u kognitivnoj semantici se uglavnom naziva konceptualni domen ili samo domen. (Langacker 2002:3) Da bi naglasio odnos pojma i šire pojmovne strukture spram koje se taj pojam konstituira i razumije, Langacker (2002:5) koristi termine profil i baza. Svaki jezički izraz profilira neki pojam spram neke baze, dakle šire pojmovne strukture. Odnos profila i baze može se jednostavno pokazati na primjeru riječi *hipotenuza*. Hipotenuza je najduža stranica pravougaonog trougla. Riječ *hipotenuza* profilira ili naglašava jednu pravu liniju u okviru pravougaonog trougla koji predstavlja bazu za njeno razumijevanje. Izdvojena iz pravougaonog trougla, *hipotenuza* bi bila samo jedna prava linija. Izrazi *hipotenuza* i *prava linija* profiliraju, dakle, isti dio stvarnosti ali to ipak nisu sinonimi jer se *hipotenuza* profilira spram specifične baze. Značenje riječi *hipotenuza* ne može biti poistovijećeno s onim što ona profilira, već njeno značenje proizilazi iz odnosa koji postoji između profila i baze. Važnost ovog pojmovnog instrumentarija Rasulić (2004:23) ovako sumira: „Profilisanje je jedan od osnovnih deskriptivnih konstrukata za postizanje adekvatnog semantičkog opisa. Ono odgovara fokusiranju pažnje kao jednoj od osnovnih kognitivnih sposobnosti. Značenje nekog jezičkog izraza podrazumeva određeni pojmovni sadržaj, mada se ne može poistovetiti sa tim pojmovnim sadržajem kao celinom.“

Metonimija u kognitivnoj lingvistici

Kognitivna teorija metafore i metonimije inicirana je djelom *Metaphors we live by* autora Georgea Lakoffa i Marka Johnsona (2003). Autori u ovom djelu razvijaju novu teoriju metafore i metonimije koja ove dvije figure ne posmatra samo kao stilske figure koje su povlastica kreativnih umjetnika već kao veoma važan spoznajni mehanizam pomoću kojeg mi u velikoj mjeri poimamo svijet i konceptualiziramo svoja iskustva. Kad govore o metonimiji, ovi autori ističu nekoliko karakteristika metonimije (Lakoff, Johnson 2003:36-39):

- U slučaju metonimije koristimo jedan entitet da uputimo na neki drugi koji je s njim na neki način povezan.
- Metonimija uključuje i ono što se tradicionalno označavalo kao sinegdoha.
- Za razliku od metafore koja predstavlja način poimanja neke stvari u terminima neke druge i čija je primarna funkcija da nam omogući razumijevanje, metonimija ima primarno referencijalnu funkciju, što znači da metonimija omogućava da jedan entitet *stoji umjesto* drugog.
- Funkcija metonimije je i da pridonosi razumijevanju.
- Metonimija kao i metafora nije samo stilska figura i stvar jezika već i dio običnog, svakodnevnog načina razmišljanja i ponašanja.
- Metonimija kao i metafora nije slučajna ili arbitrarna, već sistematska pojava koja se može predstaviti metonimijskim konceptima. Neki od metonimijskih koncepata jesu¹:

DIO UMJESTO CJELINE, PROIZVOĐAČ UMJESTO PROIZVODA,
PREDMET KOJI SE KORISTI UMJESTO KORISNIKA, MJESTO
UMJESTO INSTITUCIJE idr.

I pridjevi koji označavaju emocije i psihofizička stanja u kombinaciji s imenicama koje označavaju dijelove tijela predstavljaju primjer konceptualne metonimije koja je preslika kognitivnih procesa u ljudskom mozgu. To ćemo nastojati pokazati u nastavku rada.

Metonimija kao referentna tačka

Odgovor na pitanje pod koju se konceptualnu metonimiju mogu podvesti primjeri pridjeva koji označavaju emocije i psihofizička stanja u kombinaciji s imenicama koje označavaju dijelove tijela, može se dobiti iz Langackerove teorije o utemeljenosti jezičkih struktura u kognitivnim sposobnostima. Za Langackera jezičke strukture su odraz iskustveno izvedenih kognitivnih obrazaca, a jedan od takvih obrazaca su i kognitivne referentne tačke na kojima se zasniva metonimija. Langacker referentne tačke definira kao "sposobnost prizivanja koncepcije jednog entiteta da bi se uspostavio mentalni kontakt s drugim entitetom tj. odabire ga se za jedno određeno shvatanje." (Navedeno prema: Krišković 2005:442)

---

1 U kognitivno-lingvističkoj literaturi praksa je da se metaforički i metonimijski koncepti navode velikim slovima pa se i u ovom radu zadržava ta praksa.

Entitet s kojim se uspostavlja mentalni kontakt zove se cilj. Da bi neki entitet bio izabran kao referentna tačka, mora biti kognitivno istaknut. Šta to znači, možemo vidjeti na sljedećem primjeru:

That *car* doesn't know where he's going. (Onaj *auto* ne zna kuda ide.)

U ovom primjeru auto je izabran kao referentna tačka jer je auto vizuelno istaknutije od vozača koji je cilj ovog izraza. Da je cilj ove referentne tačke vozač automobila vidi se iz klauze *where he's going (kuda ide)* u kojoj se subjekat odnosi na vozača, a ne na automobil (Ibid. 423).

Langackerova definicija metonimije ističe njen značaj u analizi ljudskih kognitivnih procesa i načina na koji ljudi konceptualiziraju svoja iskustva i poimaju svijet. Ovaj aspekt metonimije potvrđen je i istraživanjima o načinima na koji ljudi konceptualiziraju emocije. Zbog svoje apstraktne naravi i specifičnih načina konceptualizacije emocije su važna tema u kognitivnoj semantici. Polazna osnova za istraživanje načina konceptualizacije emocija u kognitivnoj semantici bili su rezultati koje je psihologija ostvarila u istraživanju emocija. Rezultati ovih istraživanja pokazivali su da ispitanici u psihološkim testovima na pitanje o tome šta osjećaju kada su ljuti, tužni, radosni i sl., odgovaraju opisujući fiziološka iskustva koja su povezana s ovim emocijama, kao što su povećana tjelesna temperatura, ubrzani puls, povišeni pritisak, ubrzani rad srca, znojenje i sl. Ovakva povezanost emocija sa fiziološkim simptomima potvrđena je i obiljem jezičkog materijala što je prepoznato kao specifičan vid metonimijskog preslikavanja. Ovi rezultati su naveli dvojicu autora, Kövecsesa i Lakoffa da ustanove generalni metonimijski princip FI-ZIOLOŠKI EFEKTI EMOCIONALNOG STANJA UMJESTO EMOCIJA. (Navedeno prema: Ungerer-Schmid 1996:131)

Fiziološki simptomi putem kojih se konceptualiziraju emocije imaju univerzalni karakter. (Kövecses-Palmer-Dirven 2003:151) Potvrdu univerzalnosti ovog načina konceptualizacije emocija možemo pronaći i u turskom jeziku. Rječnik *Türkçe Sözlük* (2005) evidentira mnoge izraze koji potvrđuju ovaj vid konceptualizacije emocija u turskom jeziku. Neki od tih izraza jesu:

Jezički izraz	Metonimijsko značenje
ağzı açık (<i>neko s otvorenim ustima</i>)	şaşkın (TS, str. 40.) (<i>zbunjen, zabezeknut</i>)
ağzı kulaklarında (<i>neko s ustima do iza ušiju</i>)	çok sevinçli, mutlu (TS, str. 41) (<i>jako radostan, sretan</i>)
beti benzi kireç kesilmek veya uçmak (<i>preblijediti u licu, postati bijel kao kreč</i>)	her hangi bir sebeple kanı çekilip yüzü solmak, kormak (TS, str. 252) (<i>nestajanje krvi u licu, prepasti se</i>)

boynu bükük (<i>neko obore-ne glave</i>)	üzgün (TS, str. 307) (<i>tužan</i>)
dili tutulmak (<i>ukočiti se nekome jeziku</i>)	sevinç, korku, şaşkınlık vb. sebeplerle birdenbire söyleyemez olmak (TS, str.527.) (<i>odjedanput ne moći govoriti zbog radosti, straha, zbuñjenosti i sl.</i>)
dizini dövmek (<i>udarati se po koljenima</i>)	pişmanlık duymak (TS, str. 544.) (<i>kajati se</i>)
dizlerinin bağı çözölmek (<i>presjeći nekoga u koljenima</i>)	korkudan ayakta duramayacak duruma gelmek (TS, str. 544.) (<i>ne moći stajati na nogama od straha</i>)
ecel teri dökmek (<i>obliti smrtni znoj</i>)	çok korkmak, çok sıkılmak, bunalım geçirmek, ölüm duygusuna kapılmak (TS, str. 598.) (<i>jako se prepasti, uzmučiti se, obuzeti nekoga osječaj da umire</i>)
göbek atmak (<i>drmusati stomakom</i>)	çok sevinmek (TS, str. 769.) (<i>jako se radovati</i>)
göğsü kabarmak (<i>pršiti se</i>)	iftihar etmek (TS, str.771.) (<i>ponositi se</i>)
göz kırpmadan (<i>ne trepnuvši okom</i>)	1. acımadan, merhamet etmeden, 2. hiç duraksamadan, hiç çekinmeden (TS, str. 787.) (<i>1. Nemilosrdno, bez sažaljenja, 2. bez oklijevanja, bez ustručavanja</i>)
gözlerini fal taşı gibi açmak (<i>razrogačiti oči</i>)	şaşkınlıkla, hayretle bakmak (TS, str. 789.) (<i>gledati s čuđenjem, sa zeprepaštenjem</i>)
hoplaya zıplaya (<i>poskakujući</i>)	büyük bir sevinçle (TS, str. 898.) (<i>s velikom radošću</i>)
kalbi çarpmak (<i>lupati nekome srce</i>)	çok heyecanlanmak (TS, str. 1050.) (<i>jako se uzbuditi</i>)
kaş çatmak (<i>namrštiti se</i>)	kızmak, öfkelenmek (TS, str. 1100.) (<i>naljutiti se, rasrditi se</i>)
kulaklarına kadar kızarmak (<i>zacrveniti se do ušiju</i>)	çok utanmak (TS, str. 1249.) (<i>jako se postidjeti</i>)
parmak ısırarak (<i>ugristi se za prst</i>)	büyük şaşkınlık duymak (TS, str. 1577.) (<i>silno se iznenaditi, zaprepastiti se</i>)
titremek (<i>drhtati</i>)	birinden veya bir şeyden korkmak, korkuya kapılmak (TS, str. 1985.) (<i>prepasti se nekoga ili nečega</i>)

yürek çarpıntısı (<i>lupanje srca</i>)	merak, kaygı, korku vb. duygular sebebiyle beliren tedirginlik (TS, str. 2210.) (<i>uznemirenost koja se pojavi zbog znatiželje, brige, straha i sl. emocija</i>)
yüzü asık (<i>namršten</i>)	somurtkan, küskün (TS, str. 2217.) (<i>mrzovoljan, ljut</i>)
yüzünü büürüştürmek (<i>namrgoditi lice</i>)	yüzüne öfke ve hoşnutsuzluk gösteren bir biçim vermek (TS, str. 2214.) (<i>dati licu izgled koji pokazuje srdžbu i nezadovoljstvo</i>)

Kombinacije pridjeva koji označavaju emocije i psihofizička stanja u kombinaciji s imenicama koje označavaju dijelove tijela predstavljaju izraze koji na specifičan način profiliraju neki fiziološki simptom a metonimijskim putem upućuju na emocionalno, odnosno psihofiziološko stanje neke osobe. Zbog toga ih je moguće podvesti pod generalni metonimijski princip FIZI-OLOŠKI EFEKTI EMOCIONALNOG STANJA UMJESTO EMOCIJA. O kakvoj upotrebi pridjeva je riječ možemo vidjeti iz primjera iz korpusa na turskom jeziku korištenog za potrebe ovoga rada:²

Kombinacije pridjev – imenica *göz* (*oko*):

- *melul mahzun gözler R.P. 166 (tužne, potištene oči)*
- *meraklı gözler R.P. 177 (znatiželjne oči)*
- *yarı baygın gözler B.Ö. 54 (napola ošamućene oči)*
- *öfkeli gözler K. 373. (srdite, ljutite oči)*
- *şefkatli gözler C. 50. (saosjećajne oči)*

Kombinacije pridjev – imenica *bakış* (*pogled*):

- *endişeli bakışlar R.P. 62 (zabrinuti pogledi)*
- *kırılğan bakışlar B.A.K. 155 (uvrijeđeni pogledi Z.C. 141.)*
- *şaşkın bakışlar B.A.K. 168 (začuđeni pogledi Z.C. 152.)*

2 Korpus predstavljaju romani Orhana Pamuka (*Benim Adım Kırmızı* i *Kar*), Mustafa Kutlua (*Beyhude Ömrüm, Rüzgârlı Pazar* i *Tufandan Önce*), Safije Erol (*Ciğerdelen*) i zbirka novinskih članaka autora Ahmeta Turana Alkalaya (*Biz Böyle Gözeliz*). U ovako relativno malom korpusu pronađen je reprezentativan broj primjera što pokazuje da nije riječ o zanemarljivom jezičkom fenomenu. Uz sve primjere ponuđen je i prijevod na bosanski jezik koji pokazuje da ovakvi jezički izrazi nisu strani ni duhu bosanskog jezika. Za primjere iz romana *Benim Adım Kırmızı* Orhana Pamuka uglavnom su preuzeta rješenja iz prijevoda ovoga romana na hrvatski jezik kojeg su priredili Ekrem Čaušević i Marta Andrić.

Kombinacije pridjev – imenice *yüz, beniz, çehre* (lice):

- *mahzun yüz C. 123. (tužno lice)*
- *yaslı beniz C. 130. (tužno lice)*
- *çilekeş esmer çehre B.Ö. 35 (napaćeno crnomanjasto lice)*

Kombinacije pridjev – imenica *dudaklar* (usne):

- *kederli dudaklar B.A.K. 440 (tužne usne Z.C. 414.)*

Kombinacije pridjev – imenica *bıyık* (brkovi):

- *asabi bıyık B.B.G. 79 (nervozni brkovi)*

Kombinacije pridjev – imenica *ses* (glas):

- *mahmur ses C. 51. (mahmuran glas)*
- *yorgun ses C. 55. (umoran glas)*

Kombinacije pridjev – imenica *ton* (ton):

- *meyus bir ton T.Ö. 198 (očajan ton)*
- *kararsız ve tedirgin bir ton T.Ö. 139 (neodlučan i uznemiren ton)*

Kombinacije pridjev – imenica *tavırlar* (pokreti):

- *çekingen tavırlar R.P. 19 (bojažljivi pokreti)*

Kombinacije pridjev – imenica *hareket* (pokret):

- *öfkeli bir hareket K. 203 (bijesan pokret)*

Kombinacije pridjev – imenica *adım* (korak):

- *telaşlı adımlar B.Ö. 123 (uznemireni koraci)*
- *dikkatli adımlar B.A.K. 109 (oprezni koraci Z.C.97.)*
- *çekingen adımlar B.A.K. 168 (bojažljivi koraci)*

Jezički izrazi iz gornje tabele i ovi primjeri pridjeva pokazatelj su da emocije pored svoje apstraktne naravi imaju vrlo razvijene konceptualne strukture i da je metonimija primarni mehanizam pomoću kojeg se emocije konceptualiziraju. Ovi izrazi potvrđuju i utemeljenost metonimije u kognitivnim isku-

stvima jer svaki od ovih izraza pokazuje da se određena emocija konceptualizira preko fizioloških simptoma te emocije. Langackerova teorija metonimije kao referentne tačke doprinosi rasvjetljavanju nekih aspekata upotrebe ovih metonimijskih izraza. Naime, gotovo sve emocije se manifestiraju na cijelo tijelo, odnosno imaju više fizioloških simptoma. Najočitiiji primjer jeste emocija straha koja se može manifestirati kroz pad tjelesne temperature, znojenje, ubrzani puls, povišeni pritisak, ukočenost i sl. Odabir jednog fiziološkog simptoma kao referentne tačke kojom će se ostvariti mentalni kontakt s ciljom emocijom uvjetovan je kognitivnom istaknutošću određenog simptoma.

Ovi rezultati istraživanja načina konceptualizacije emocija potvrđuju ispravnost tretiranja pridjeva koji označavaju emocije i psihofizička stanja u kombinaciji s imenicama koje označavaju dijelove tijela kao metonimijskih izraza pomoću kojih se konceptualiziraju psihička stanja ljudi. Zbog svog apstraktnog karaktera, emocije su vrsta pojmova koja vapi za posrednim metonimijskim ili metaforičkim načinom referencije. Metonimijski način upućivanja na emocionalna i psihofizička stanja ljudi funkcionira na principu odabira nekom fiziološkog simptoma kao referentne tačke putem koje će se ostvariti mentalni kontakt s psihičkim stanjem čovjeka. Primjeri iz turskog jezika koji su analizirani u ovome radu pokazuju da je ovaj potencijal metonimijskih preslikavanja iskorišten i kod kombinacija pridjeva koji označavaju emocije i psihofizička stanja u kombinaciji s imenicama koje označavaju dijelove tijela. Opisivanjem dijelova tijela pridjevima koji označavaju emocije i psihofizička stanja zapravo se profilira određeni fiziološki simptom koji služi kao referentna tačka da se uspostavi mentalni kontakt s emocionalnim, odnosno psihofizičkim stanjem neke osobe.

Summary

THE METONYMIC POTENTIAL OF ADJECTIVES THAT SIGNIFY EMOTIONS AND PSYCHO-PHYSICAL STATES IN THE TURKISH LANGUAGE

In this work the adjectives indicating emotions and psychophysical states are analysed with regard to their combination with nouns that represent body parts. The first section of the work is a presentation of traditional semantics' results and principles of the Componential analysis. It includes special emphasis on adjective lexemes, which is the main subject of the work. The semantics of adjective and metonymic transformations occurring in adjective lexemes should be observed through a complex interaction between

adjective and nominal structures. The second section consists of an analysis of metonymic potentials consisting of various combinations of adjectives signifying emotions and psycho-physical states and the nouns that represent body parts. As the analysis shows, these metonymic expressions confirm the status of the metonymic theory as a reference point.

Izvori sa skraćenicama kojima su označeni u tekstu:

- Erol, Safiye (2007). *Ciğerdelen*. İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı. (C.)
- Kutlu, Mustafa (2004). *Beyhude Ömrüm*. İstanbul: Dergâh Yayınları. (B.Ö.)
- Kutlu, Mustafa (2005). *Rüzgârlı Pazar*. İstanbul: Dergâh Yayınları. (R.P.)
- Kutlu, Mustafa (2003). *Tufandan Önce*. İstanbul: Dergâh Yayınları. (T.Ö.)
- Pamuk, Orhan (2003). *Benim Adım Kırmızı*. İstanbul: İletişim Yayınları. (B.A.K.)
- Pamuk, Orhan (2002). *Kar*. İstanbul: İletişim Yayınları. (K.)
- Turan, A. Ahmet (2006). *Biz Böyle Güzemiz*. İstanbul: Ötüken Neşriyat A.Ş. (B.B.G.)
- Pamuk, Orhan (2001). *Zovem se crvena*. Prevodioci: Ekrem, Čaušević, Marta, Andrić, Zagreb: Vuković & Runjić. (Z.C.)

Literatura:

1. Gortan-Premk, Darinka (1997). *Polisemija i organizacija leksičkog sistema u srpskome jeziku*. Beograd: Stručna knjiga.
2. Kövecses, Zoltán, Palmer, Gary B., Dirven, René (2003). „Language and emotion“. U: *Metaphor and Metonymy in Comparison and Contrast*. Dirven, R. – Ralf, P. eds. Berlin: Mouton de Gruyter, 133-161.
3. Krišković, Arijana (2005). „Metonimija u kognitivnoj lingvistici“, U: *Semantika prirodnog jezika i metajezik semantike*. Urednica Jagoda Granić. Split.
4. Lakoff, George, Mark, Johnson (2003). *Metaphors we live by*. Chicago – London: The University of Chicago Press.
5. Langacker, R.W. (2002). *Concept, Image, and Symbol: The Cognitive Basis of Grammar*, 2nd ed., Berlin: Mouton de Gruyter.
6. Rasulić, Katarina (2004). *Jezik i prostorno iskustvo: Konceptualizacija vertikalne dimenzije u engleskom i srpskohrvatskom jeziku*. Beograd: Čigoja štampa.

7. Taylor, John R. (2002). *Cognitive Gramer*. Oxford: Oxford University Press.
8. *Türkçe Sözlük* (2005). Ankara: Türk Dil Kurumu.
9. Ungerer, Friedrich, Schmid, Hans-Jörg (1996). *An Introduction to Cognitive Linguistics*. Harlow: Perason Education Limited.

